

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2007. október 26.

TÖRTÉNELEM
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2007. október 26. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszelemet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásához tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlapon utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok elkészítéséhez az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (fejlődés, változás, termelés stb.), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), amelyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piszkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesírásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszé javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége.

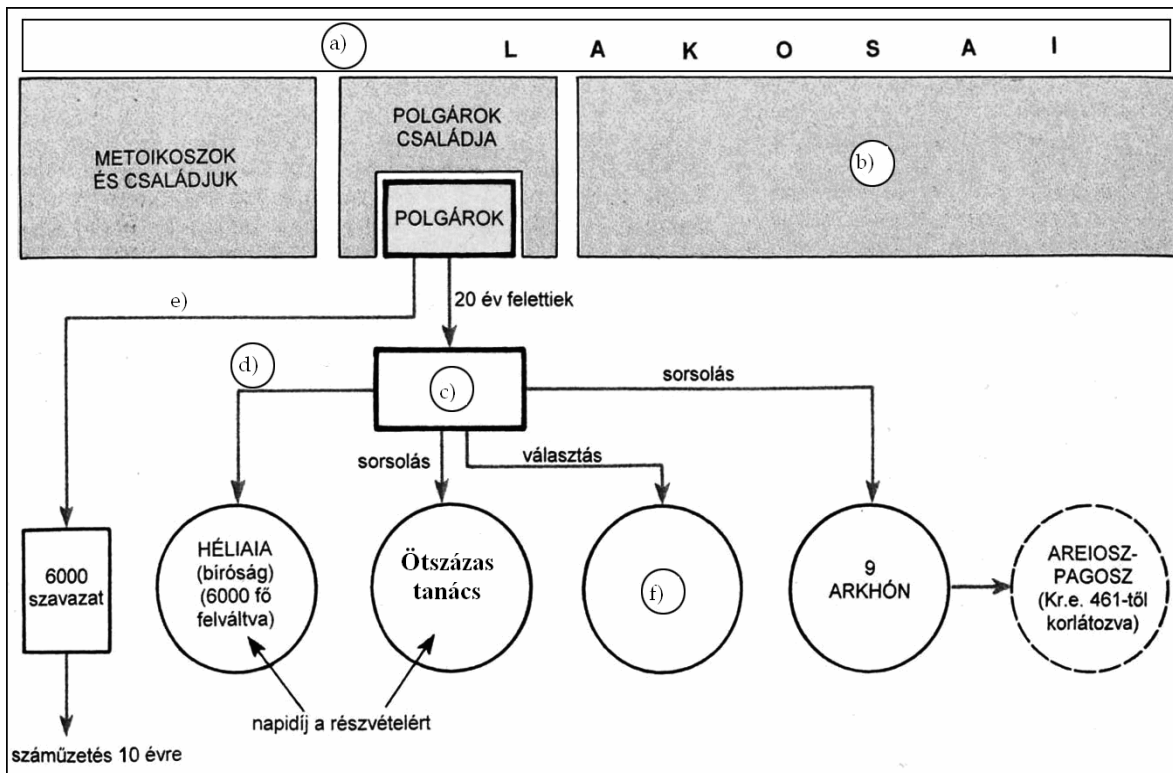
Eredményes munkát kívánunk!

I. RÖVID VÁLASZT IGÉNYLŐ FELADATOK

1. A feladat az ókori görög történelemre vonatkozik.

Írja a pontozott vonalra a felsorolt válaszlehetőségek közül a megfelelőt! (Egy elemet nem tud társítani.) (Elemenként 0,5 pont.)

népgyűlés – cserépszavazás – szenátus –Athén – rabszolgák – sztratégoszok – sorsolás

Az athéni társadalom és állam Periklész idején

- a)
- b)
- c)
- d)
- e)
- f)

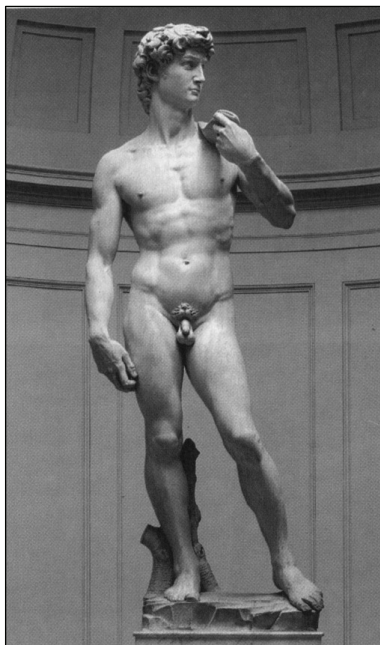
3 pont	
--------	--

2. A feladat a XV-XVII. századi Európa művészettörténetére vonatkozik. A mellékelt képeken látható műalkotások két nagy korstílus szerint csoportosíthatók. Nevezze meg a két stílust, majd írja a megfelelő helyre a képek betűjelét! Segítségül megadjuk a szerzők szerinti betűrendben az alkotók nevét és a művek címét! (Elemenként 0,5 pont.)

a)

b)

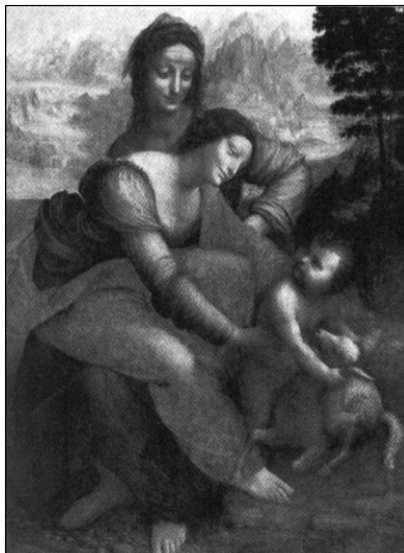
c)

d)

e)

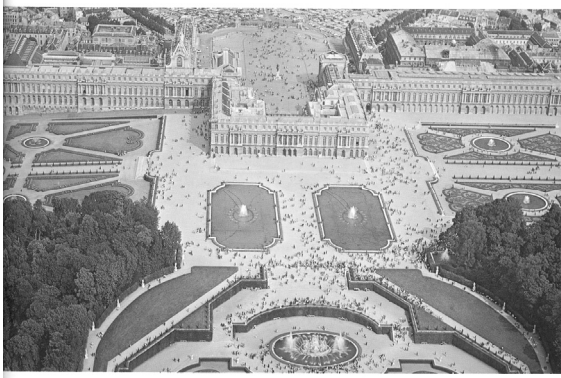
f)

g)

h)

- Giovanni Bernini: Szt. Teréz eksztázisa
- Sandro Botticelli: Vénusz születése
- Michelangelo Buonarotti: Dávid
- Albrecht Dürer: Önarckép
- André Le Notre: Versailles. Királyi kastély és park
- Gian Christoforo Romano: Mátyás király
- Pieter Pauwel Rubens: Leukipposz lányainak elrablása
- Leonardo da Vinci: Szt. Anna harmadmagával

Korstílus neve:

Az alkotások betűjele:

Korstílus neve:

Az alkotások betűjele:

5 pont	
--------	--

3. A feladat Magyarország XV. századi történelmére vonatkozik.**Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével ! (Elemenként 0,5 pont)**

„...mikor a főurak tanácsát összehívták Budára, de még nem járulhattak a király elé, az előkelő származású Báthori Miklós püspök is a főurak között volt. [...] Itáliában kitanulta a humanista tudományokat, gonddal és szorgalommal tovább növelte műveltségét, és nem riadt vissza sem fáradalomtól, sem viszontagságtól, semmiféle akadálytól, hogy tanulmányait folytassa [...]. És nehogy a semmittevésnek és a fecsegésnek hódoljon, míg a királyi tanács összeül, egy könyvet hozott magával [...]. Sokan nevettek, hogy ez a kiváló ifjú könyvet olvas, szokatlan és új dolog ugyanis a magyaroknál, ahol a fecsegés meg a pletykálkodás járja, hogy a püspökök könyvet olvasgassanak. Közben bejött Mátyás király, és meglátta, hogy Miklósnál könyv van. Így szólt ekkor: Jól van ez így! Már az Apostol is, mikor püspököt szemelt ki, azt mondta többek között, hogy tudós ember legyen, hiszen tanítani csak az tud, aki tanult; a tudást pedig vagy felülről sugalmazzák, vagy buzgalommal és fáradsággal nyerjük el. Miklós is helyesen teszi, ha olvas és tanul, lelkét ékesíti, a restséget és a tunyaságot pedig messze elkerüli. Ezután a főurakhoz fordult Mátyás király, akiknek a nevetgélését észrevette: Ne nevéssétek ki azt, amit tudatlanságotokban nem vagytok képesek felfogni. Miért csúfoljátok Miklós püspököt? Nem hallottatok arról a nagy eszű rómairól, akit Catónak neveztek [...]. Ez a kitűnő gondolkodású, csodálatra méltó tudású, nagy tekintélyű Cato mindig olvasott mindenki szeme láttára, míg a római szenátus össze nem ült, mert a semmittevést tartotta a bűnök melegágyának.” (Galeotto Marzio; 1487)

a) Szokatlannak vagy szokványosnak tartja-e az olvasást Mátyás udvarában az itáliai Galeotto?

.....

b) Hogyan vélekedett Mátyás a tudásról, a műveltségről? Húzza alá a megfelelő mondatot a fenti forrásban!

c) Kikre hivatkozik Mátyás a műveltség, az olvasás védelmében?

1).....

2).....

d) Mátyás érvelése jellegzetesen humanista. Indokolja, miért éppen a fenti két tekintélyre hivatkozik a király!

1)..... -ra, mert

2)..... -ra, mert

.....

3 pont	
--------	--

4. A feladat a felvilágosodáshoz kapcsolódik.

Írja a betűjelek mellé a meghatározásnak megfelelő fogalom sorszámát! (Elemenként 0,5 pont.)

- a) Társadalmi, politikai és filozófiai eszmeáramlat. Célja, hogy az emberiséget a tudatlanság és a vallási előítéletek sötétségéből az ész, a világosság birodalmába átvezesse. Jellemzője a racionalizmus, a világ megismerhetőségének és megváltoztathatóságának eszméje.
- b) Az állami főhatalom megosztottsága annak érdekében, hogy a hatalom ellenőrizhető legyen, s így az azzal való visszaéléseket meg lehessen akadályozni. Elmélete visszavezethető Locke és Montesquieu munkásságára.
- c) Az állam és a jog keletkezésének elmélete, amely szerint az állam és a jog az emberek közötti tudatos megegyezésen alapuló szerződés eredménye.
- d) Annak elismerése, hogy a társadalomban és a közéletben vallási különbség nélkül mindenki érvényesülhessen, aki erre alkalmas.
- e) XVIII. századi kelet-közép-európai kormányzati rendszer, melyben az abszolutizmus sajátosságai modernizációs törekvésekkel párosulnak. Jellemzője a merkantilista gazdaságpolitika, a jobbágyok védelme, a vallási türelem hangsúlyozása, az oktatás és az egészségügy fejlesztése.
- f) 1751-1772 között harmincöt kötetben megjelent könyvsorozat, amely a korszak ismeretanyagát összegezte. A tudományos vállalkozásban Diderot vezetésével mintegy százötven munkatárs vett részt.

- a) 1. hatalommegosztás
- b) 2. Enciklopédia
- c) 3. felvilágosult abszolutizmus
- d) 4. társadalmi szerződés
- e) 5. felvilágosodás
- f) 6. vallási türelem

3 pont	
--------	--

5. A feladat a magyarországi jobbágykérdés XVIII. századi történetére vonatkozik.

Döntse el ismeretei és a forrás alapján, igazak vagy hamisak a következő állítások! Választását X jellel jelölje! (Elemenként 0,5 pont.)

- „5. Hány és micsodás szántóföldeket és réteket egész ház helyes jobbágy bír, egy hold föld hány posonyi mérőre való, és a réteken maga ideiben sarjut kaszálni lehet-é?
6. Egy-egy jobbágy által hány napi és minémő robot, mennyi számú vonyó marhával eddiglen az uraságnak tételődött, és az mentelek az jövedelekkkel [oda- és visszaút] az jobbágyoknak számláltatott-é az robotában vagy sem?
7. Az kilenced addighlen és micsoda időtül fogvást mikbül adódott és azon kilencednek ki adása azon vármegyebéli más dominiumokban [uradalom] szokásban vagyon-é?

És miket még az jobbágyság más adó feiben [fejében] esztendőnként maga földes uraságának adott, és jelesen az adók és ajándékok az földes úr által kész pénzben, akár naturáliákban [természetben] miből állók?

8. Hány pusztá ház helyek vannak minden helységben melyly időtül fogvást és mi okbúl pusztultak el, és ki által birattatnak?
9. Az jobbágyok szabadok-é, vagy örökössek?" (Részlet az Urbáriumhoz mellékelte kérdőívből; 1767)

Megállapítás	Igaz	Hamis
a) A kérdőív II. József uralma idején keletkezett.		
b) A kérdőív uralkodói rendelethez kapcsolható.		
c) A kérdőív idézett része adatokat gyűjt a szabad királyi városok polgárainak mezőgazdasági tevékenységéről is.		
d) A 6. kérdés a jobbágyok olyan munkajáradékára vonatkozik, amellyel a földbirtokosnak tartoznak.		
e) A 7. kérdésben említett kilenced egyházi adó.		
f) A 9. kérdésben található „örökössek” kifejezés a röghöz kötött állapotot jelenti.		
g) A kérdőív egyik pontja az egész telekhez tartozó szántóföld és rét nagyságáról és minőségéről kér adatokat.		
h) Az intézkedés következtében megtörtént a jobbágyfelszabadítás Magyarországon a XVIII. században.		

4 pont

6. A feladat az első ipari forradalom korára vonatkozik.

Jelölje X jellel a táblázatban, melyik adatsor igazolja a megadott állításokat!

(Elemenként 0,5 pont.)

A)

Év	1 font (0,45 kg) pamutfonal ára Angliában
1784	10,11 shilling
1832	0,11 shilling

B)

Év	Gépi szövőszékek száma Angliában
1813	2 400
1829	55 500
1833	100 000
1850	250 000

C)

Év	Az angol gyapotimport (font értékben)
1784	11 millió font
1850	588 millió font

D)

Év	Az angol pamutszövet export (1 yard = 0,914 m)
1784	40 millió yard
1850	2024 millió yard

Állítás	A	B	C	D
a) Az ipari forradalom korában a gyári termelés megsokszorozódott.				
b) A gépi termelés csökkentette a termékek árait.				
c) A pamutfonal ára harminchét év alatt kb. egy század részére csökkent.				
d) A gépesítés lehetővé tette a pamutexport ötvenszeresére való növekedését.				
e) A gépi szövőszékek száma 1813 és 1829 között nőtt a legnagyobb arányban.				
f) Egyenes arányosság van a gyapotimport és a pamutexport között.				

3 pont

7. A feladat Magyarország reformkori történetére vonatkozik.

A szöveg alkotója tartalmi hibákat vétett. Keresse meg ismeretei alapján a hibás szövegelemeket! Írja a táblázatba a téves szavakat (állításokat) a javítással együtt! (Elemenként 0,5 pont.)

„Széchenyi István és Kossuth Lajos a magyarországi reformkor két kiváló politikusa volt. Magát a reformkort is Széchenyi 1817-ben megjelent Hitel című művének megjelenésétől szokták számítani. Széchenyi 1844-ben alapította meg a Védegyletet. A Védegylet azzal a céllal alakult, hogy a magyar honvédség kifejlődését segítse. Kossuth az 1840-es évek elején a Pesti Hírlap című újságban publikálta nézeteit. 1848-ban mindketten a Deák Ferenc vezette kormány miniszterei voltak.”

Sorrend	Hiba	Javítás
a)		
b)		
c)		
d)		

4 pont

8. A feladat a II. világháború időszakára vonatkozik.

Válasszon ki a felsoroltak közül három olyan állítást a táblázat és ismeretei alapján, amely összekapcsolja a náci Németország munkaerő-gazdálkodását a II. világháború folyamatával! (Választását a betűjel bekarikázásával jelölje!) (Elemenként 1 pont.)

Munkaerő a Német Birodalomban (millió fő)					
	német munkaerő			idegen	összes
	férfi	nő	összesen	munkaerő	munkaerő
1939. május	24,5	14,6	39,1	0,3	39,4
1940. május	20,4	14,4	34,8	1,2	36,0
1941. május	19,0	14,1	33,1	3,0	36,1
1942. május	16,9	14,4	31,3	4,2	35,5
1943. május	15,5	14,8	30,3	6,3	36,6
1944. május	14,2	14,8	29,0	7,1	36,1
1944. szeptember	13,5	14,9	28,4	7,5	35,9

- a) A II. világháború nem vezetett munkaerő-hiányhoz.
- b) Az utolsó békeévhez képest a női foglalkoztatottak száma sokszorosára növekedett.
- c) A férfi munkaerő csökkenése a behívásokkal és a háborús emberveszteségekkel magyarázható.
- d) Az idegen munkaerő jelentős része a koncentrációs táborokba deportált zsidóság köréből került ki.
- e) Az idegen munkaerő száma a zsidóság tömeges deportálása után (1942) nőtt meg.

3 pont

9. A feladat a magyarországi holokausztra vonatkozik.

Válaszoljon a forrás és ismeretei segítségével a kérdésekre!

„Munkácson május 9-én a rendőrkapitányságon Ferenczy László csendőr alezredes vezetése alatt megtartott értekezleten részt vett dr. Uray László csendőr százados, a németek részéről dr. Zöldi Márton, a Gestapo századosa.

Tárgyalásra került a zsidók elszállítása, mely május 14-én veszi kezdetét. [...]

110 szerelvény szállítja a zsidókat Kassa állomásra, ahol is német rendőrség veszi át a szállítmányokat. Jelzés a vonatokon D. A. -Umsiedler, Német munkásátköltöztetés. A szerelvény 3000 főt szállít. Áll 45 kocsiból 70 fő poggyással együtt és 2 C kocsiból elől és hátul az őrségnek. A berakóállomás parancsnoka német vagy magyar csendőrtiszt; ő 5 órával előbb az állomásfőnöktől kocsikat és helyet kér a berakásra, az állomástól távoli helyen. A zsidók csak csökkentett poggyászt vihetnek magukkal, matracot, ágyneműt. Névjegyzéket 2 példányban kell készíteni. Egy pld. a

szállítmánynál marad, 1 pldt.-t Munkácsra a rendőrkapitánysághoz kell beküldeni a berakóállomás parancsnokának. Ha a vonat éjszaka indul, a zsidókat nappal kell beszállítani. [...] A transzport átadása és átvétele Kassán történik. Névsort olvasni tilos. Polgármesteri teendő: elszállítás után táborhelyeket a közig. hatóság útján fertőtleníttetni kell (tisztiorvos). Szállításnál egyéni beutalások, egyéni akciók kiküszöbölendők.

Dr. Uray százados: ha szükség megkívánja, 100 is mehet egy kocsiban. Berakhatók, mint a heringek, mert a németeknek szívós ember kell. Aki nem bírja, elhullik. Divathölgyekre Németországnak nincs szüksége." (*Rendőrségi jegyzőkönyv; 1944. május 9.*)

a) Mi lehetett a célja a szövegben aláhúzott intézkedéseknek? (1 pont)

.....

b) Mely szervezetek vettek részt a forrás szerint az akcióban? Kettőt említsen!
 (Elemenként 0,5 pont)

.....

c) Írja a meghatározás alá a megfelelő fogalom nevét! (Elemenként 0,5 pont)

1. A lakosság valamely hátrányos helyzetű, etnikai alapon elkülönített csoportjának kényszerrel kijelölt lakóhelye.

Fogalom:

2. Az állam biztonsága szempontjából veszélyesnek nyilvánított személyek vagy csoportok gyűjtőtáborba való szállítása.

Fogalom:

3 pont	
--------	--

10. A feladat a Kádár-korszakra vonatkozik.

Elemezze ismeretei segítségével a táblázatok adatait a megadott szempontok szerint!

A fontosabb élelmiszerek egy főre jutó fogyasztása (kg)					
Élelmiszer	1950	1960	1970	1980	1990
Hús összesen	34,9	49,1	60,4	73,9	75,8
Zsiradék összesen	18,7	23,5	27,7	30,5	38,6
Tej, tejtermék	99,0	114,0	109,6	166,2	169,9
Tojás (db)	85,0	160,0	247,0	317,0	389,0
Zöldség, gyümölcs	100,0	139,4	155,7	154,6	155,6
Liszt és rizs	142,1	136,2	129,2	115,2	110,4
Burgonya	108,7	97,6	75,1	61,2	61,0
Cukor	16,3	26,6	33,5	37,9	38,2

Az egy főre jutó szeszesital fogyasztás (liter)			
Év	bor	sör	égetett szeszesital
1950	33,0	8,3	1,5
1960	29,9	36,8	2,8
1970	37,7	59,4	5,4
1980	34,8	86,0	9,3
1985	24,8	92,4	10,9
1990	27,7	105,3	8,5

A fontosabb tartós fogyasztási cikkek 100 háztartásra jutó száma				
	1960	1970	1980	1983
Hűtőgép	1	35	87	97
Mosógép	19	70	91	95
Porszívó	4	38	76	82
Személygépkocsi	0	6	26	32
Televízió	5	66	99	105
Magnetofon	2	9	37	47

a) **Határozza meg a Kádár-korszak kezdő és befejező évszámát!**

..... (Elemenként 0,5 pont)

b) **Állapítsa meg konkrét példával az élelmiszerfogyasztás változásának két fő tendenciáját!**

..... (1 pont)

..... (1 pont)

c) **Hogyan hatott a nők mindennapi életére a tartós fogyasztási cikkek számának változása? (0,5 pont)**

.....

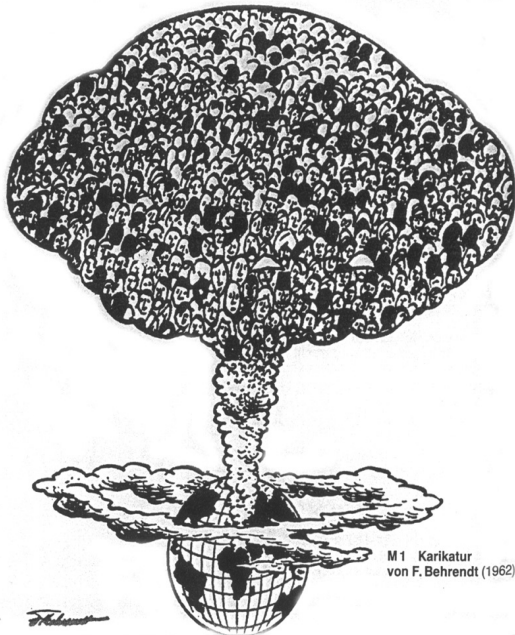
d) **Állapítsa meg a szeszesital-fogyasztás alakulásának tendenciáját, majd említsen egy lényeges társadalmi okot, amely azt magyarázza!**

Tendencia:.....(0,5 pont)

Ok:.....

.....(1 pont)

5 pont	
--------	--

11. A feladat a világ globális problémáival foglalkozik.**Válaszoljon a kérdésekre a táblázat, a karikatúra és ismeretei felhasználásával!**

A lakosság aránya %-ban		
	1950	2000
Nyugat-Európa	12,1	6,2
Kelet-Európa	4,3	2,4
Szovjetunió / volt Szovjetunió	8,0	5,1
Japán, Korea, Hongkong, Tajvan	4,7	3,4
Észak-Amerika	6,8	4,7
Ausztrália	0,4	0,4
Latin-Amerika	6,8	9,9
Észak-Afrika	5,0	5,8
Afrika többi része	6,4	10,6
Dél-Ázsia	18,8	23,5
Délkelet-Ázsia	5,9	8,0
Kína, Vietnam, Kambodzsa, Laosz	20,8	20,0
A Föld lakossága összesen	100	100

a) Állapítsa meg, hol növekedett a**legnagyobb mértékben a lakosság százalékos aránya 2000-re 1950-hez képest! (0,5 pont)**

.....

b) Határozza meg, mely katasztrófához hasonlítja a rajzoló a túlnépesedést! (0,5 pont)

.....

c) Állapítsa meg, mi az Európán kívüli túlnépesedés hatása Európára! (1 pont)

.....

d) Írjon két problémát, amellyel szembe kell nézniük a túlnépesedett országoknak!

(Elemenként 0,5 pont.)

.....

.....

e) Írjon egy gazdasági és egy társadalmi jellegű megoldást a problémáikra!

(Elemenként 1 pont.)

.....

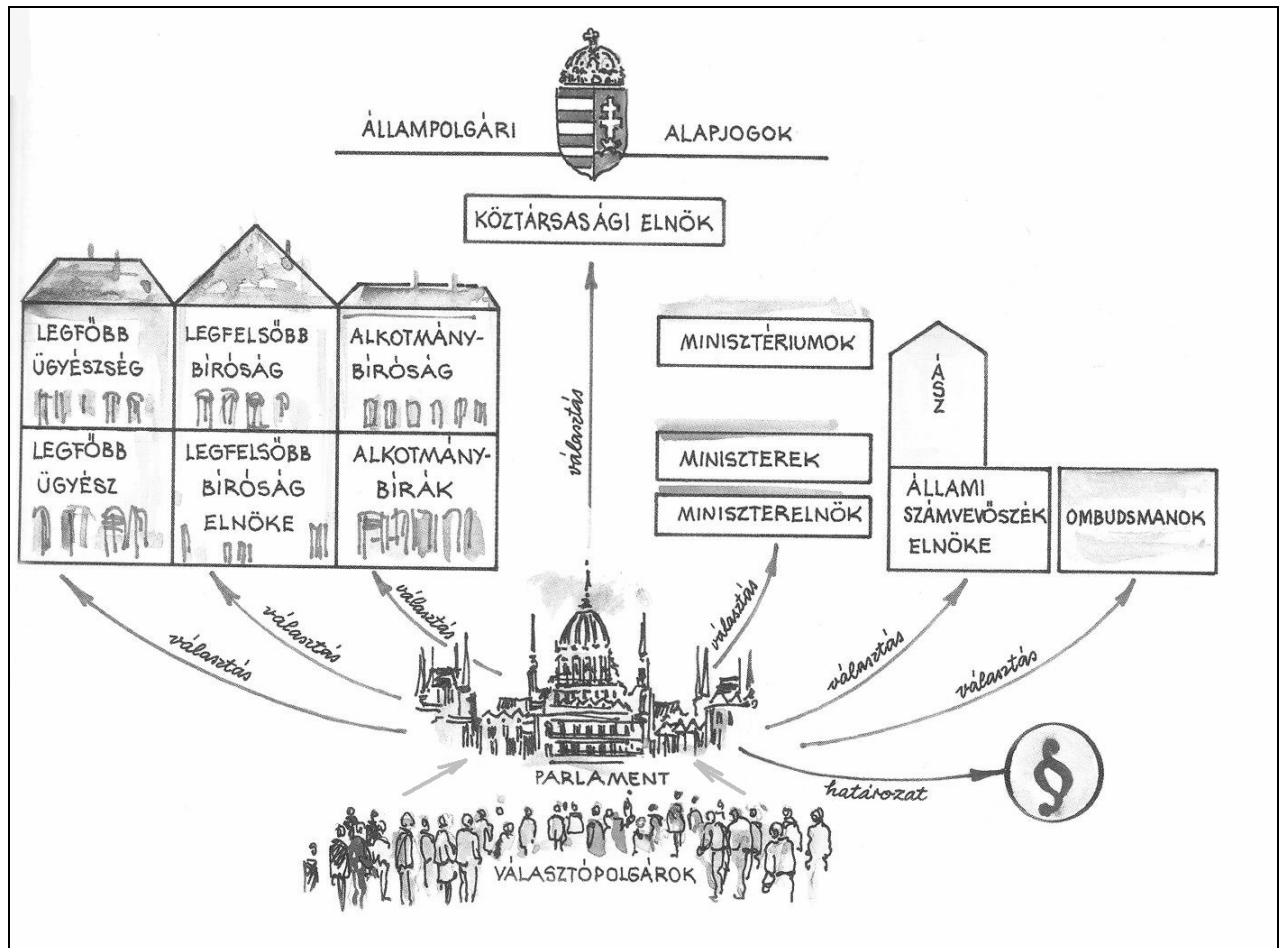
.....

5 pont

12. A feladat napjaink Magyarországra vonatkozik.

a) Válassza ki a felsorolásból ismeretei segítségével azt a politikai rendszert, amelyik a leginkább párosítható a mellékelt ábrával! Megoldását aláhúzással jelölje! (1 pont)

Politikai rendszer: parlamentáris monarchia, korlátozott parlamentarizmus, proletárdiktatúra, tekintélyuralmi rendszer, parlamentáris demokrácia, elnöki kormányzati rendszer

b) Választását igazolja az ábráról leolvasható három jellemző vonással! (Elemenként 1 pont.)

Jellemző vonások:

.....

.....

.....

4 pont	
--------	--

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.

Az alábbi szabályok alapján kell választania:

kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó, egy **rövid** és egy **hosszú**,
különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	A korai gyarmatosítás	rövid
	14.	Az első ipari forradalom következményei	rövid
Magyar történelem	15.	Géza fejedelem bel- és külpolitikája	rövid
	16.	Károly Róbert pénzügyi reformjai	hosszú
	17.	A honvédség szervezése 1848-1849-ben	rövid
	18.	A magyar nyelv ügye a XVIII-XIX. században	hosszú
	19.	Az 1956-os forradalom utáni megtorlás	rövid
	20.	A bethleni konszolidáció	hosszú

Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit. Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból! Karikázza be a választott oszlop betűjelét!

Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
rövid	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
rövid	15.	15.	17.	17.	19.	19.	15.	15.	17.	17.	19.	19.
hosszú	18.	20.	16.	20.	16.	18.	18.	20.	16.	20.	16.	18.

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

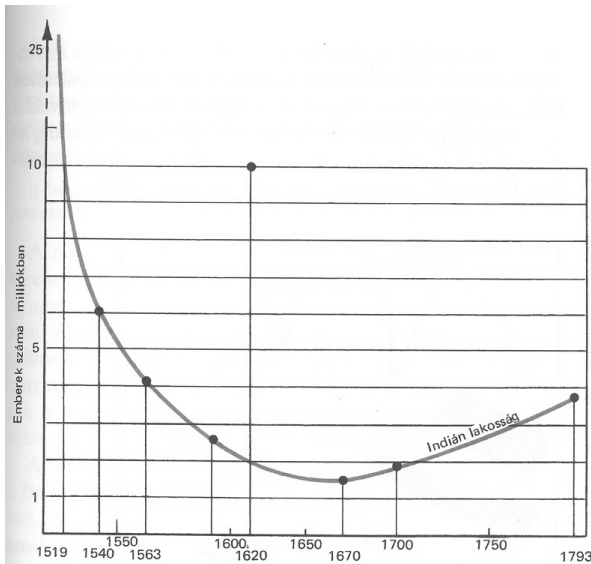
A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során **fogalmazvány** (piszkozat) készíthető!

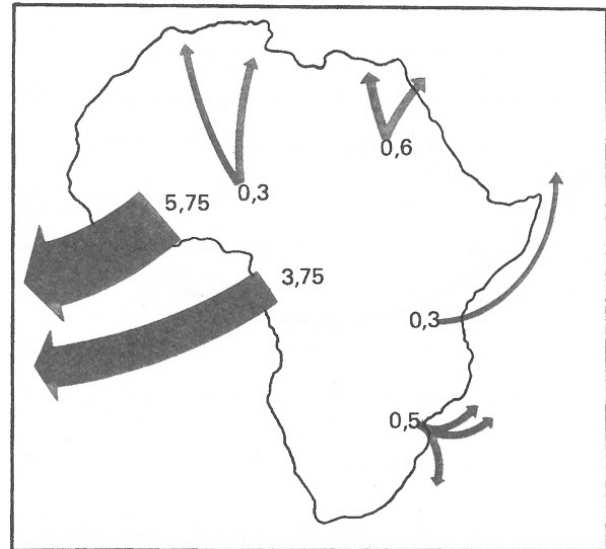
13. A feladat a korai gyarmatosításhoz kapcsolódik.

(rövid)

Mutassa be a gyarmatosítás korai szakaszának jellemzőit! Ismeretei és a források alapján térjen ki arra, milyennek látták az addig ismeretlen népeket az európai felfedezők, s hogyan hatott a gyarmatosítás az érintett társadalmakra! Használja a történelmi atlaszt!

Az indián lakosság csökkenése Mexikóban

Az afrikai rabszolga-kereskedelem (1500-1810), millió fő

„[...] megbizonyosodtam, hogy oly emberek, kik inkább jó szóval, mintsem erőszakkal térnének Szent hitünkre, néhányuknak vörös sipkákat és üvegyöngy füzéreket ajándékoztam, amit a nyakukba vettem, és sok más csekély értékű holmit adtam nekik, amiben nagy gyönyörűségüket lelték, s amivel megnyertük barátságukat. [...] én úgy láttam, hogy nagyon szegények. Anyaszült meztelen járnak, még az asszonyok is, [...] igen formásak, szép testűek, arcuk tetszetős; hajuk erős szálú, [...] némelyek sötétre festik magukat, néhányan meg vörösre, mások épp olyan színűre, amelyet találnak; megfestik arcukat, néhányan egész testüket: van, aki csak a szemét, van, aki csak az orrát. Fegyvert nem viselnek, nem is ismerik, mert amikor kardokat mutattam nekik, az élet fogták meg, s tudatlanságukban megsebeztek magukat. Vas holmijuk nincsen: dárdáik vasalatlan pálcák, némelyik hegyében halfog, másokén valami egyéb. [...] Bizonyára jó szolgák lehetnek és jó eszűek, mert úgy látom, hogy igen gyorsan kimondanak mindent, amit mondtam nekik; azt hiszem, hogy könnyűszerrel kereszténnyé lennének, mert úgy tetszik, semmiféle vallásuk nincsen.” (Kolumbusz beszámolója az őslakosokkal történt első találkozásáról; 1492)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

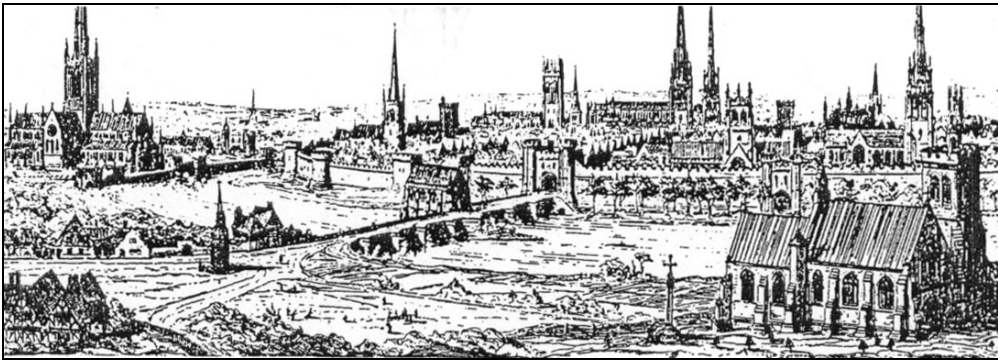
.....

.....

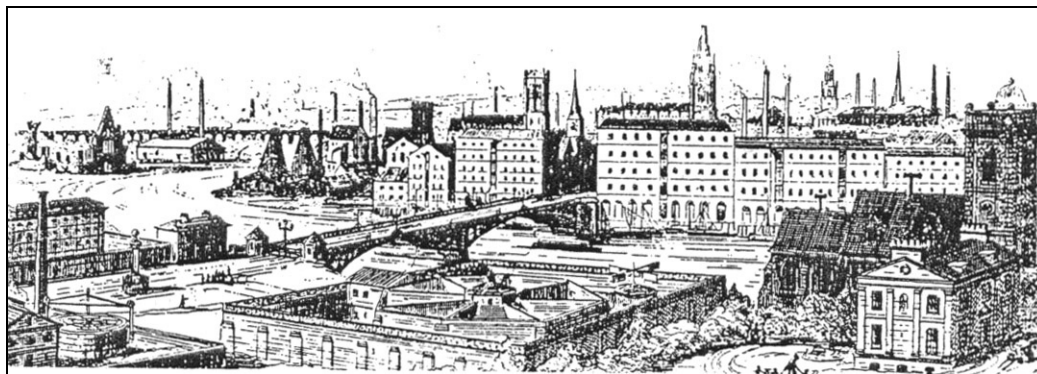
.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

14. A feladat az első ipari forradalom korszakára vonatkozik. (rövid)
Mutassa be a források és ismeretei alapján az első ipari forradalom ökológiai hatását mind a természeti, mind az épített környezetre!

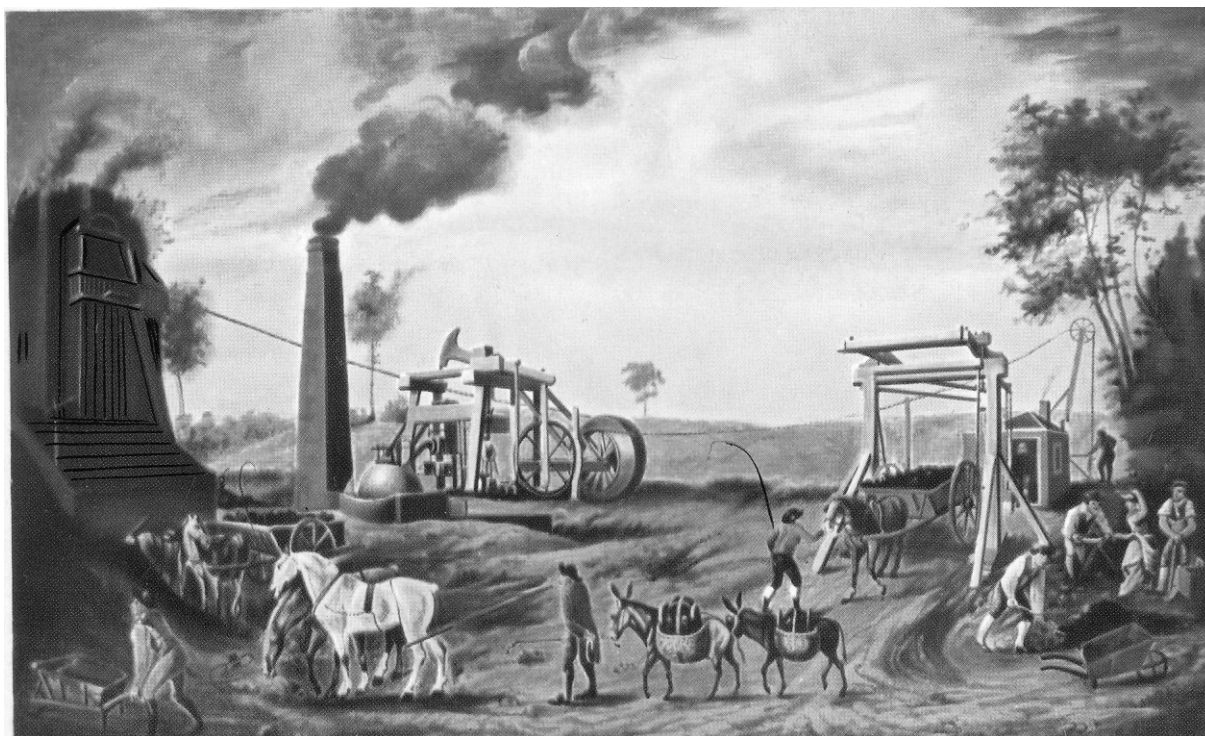
Európai város 1440-ben

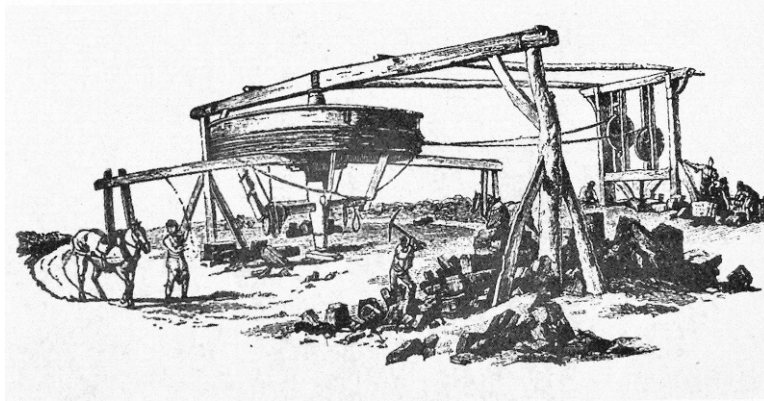
Európai város 1840-ben

„A város csupa vörös téglából épült, vörös is lett volna, a füst és a korom megengedi; de így csak lehetetlenül vörös és fekete volt a város, mint valami vadember bemázolt képe. Igazi gépváros, tele magas kéményekkel, amelyekből végelethatatlan füstkígyók gomolyogtak fölfelé szakadatlanul. Fekete csatorna szelte keresztül, s egy bűdös festéktől pirosuló folyó. Az ablakokkal tömött, óriás épületek belseje naphosszat rengett és zakatolt, a gőzgépek dugattyúja egyhangúan mozgott fel és alá, mint egy mélakóros elefánt feje.” (Részlet Dickens *Nehéz idők* című regényéből, egy XIX. század eleji angol városról)

Manchester lakosságának és a gyárak számának alakulása		
Év	Lakosság (fő)	A gyárak száma
1773	22000	0
1786	50000	1
1801	95000	50

Közép-angliai szénbánya a XVIII. század utolsó éveiben

Kezdetleges gépesített külszíni fejtés; Anglia; XVIII. század

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	Pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

15. A feladat a honfoglalás és az államalapítás korára vonatkozik. (rövid)
Mutassa be Géza fejedelem bel- és külpolitikájának legfontosabb sajátosságait ismeretei és a források alapján! Használja a történelmi atlaszt!

„Roppant kegyetlen, hirtelen haragjában sokakat megöl. Keményen és hatalmaskodva bánt népével [...] akiket pedig eltérő úton talált, fenyegetéssel és megfélemlítéssel igazta le. [...] A mindenható Istennek és különféle isteneknek gúnyból áldozott. Amikor főpapja ezért szemrehányást tett neki, azt felelte: elég gazdag és hatalmas ahhoz, hogy megtegye.” (*Thietmár merseburgi püspök*)

„Volt akkor egy Géza nevű fejedelem, aki ámbár belesüppedt a pogány életmódba, mégis a lelki kegyelem fényének közeledtére figyelmesen kezdett tárgyalni a köröskörül fekvő valamennyi szomszédos tartománnyal a békéről, amelyet korábban sohasem kedvelt; felhatalmazta a papokat és a szerzeteseket, hogy elébe járuljanak, szíves örömet hallgatta meg őket, kedvet lelvén abban, hogy az igaz hitnek keble kertjébe vetett magja kicsírázik. [...] ...háza népével együtt hitt és megkeresztelkedett, megfogadván, hogy minden uralma alá vetett alattvalóját a keresztény hit szolgálatába állítja.” (*István király nagyobbik legendájából*)

fejedelem 	„urak” (gyula, harka, törzsfők) 	U E I E I O I S
harcosok 	harcosok 	
fejedelmi szolgáltató népek: szántóvető lovász halász solymászó méztermelő kovács ötös acs szűcs fazekas szakács	szabad köznép <hr/> (rab)szolgák 	

A magyar társadalom a X. században

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

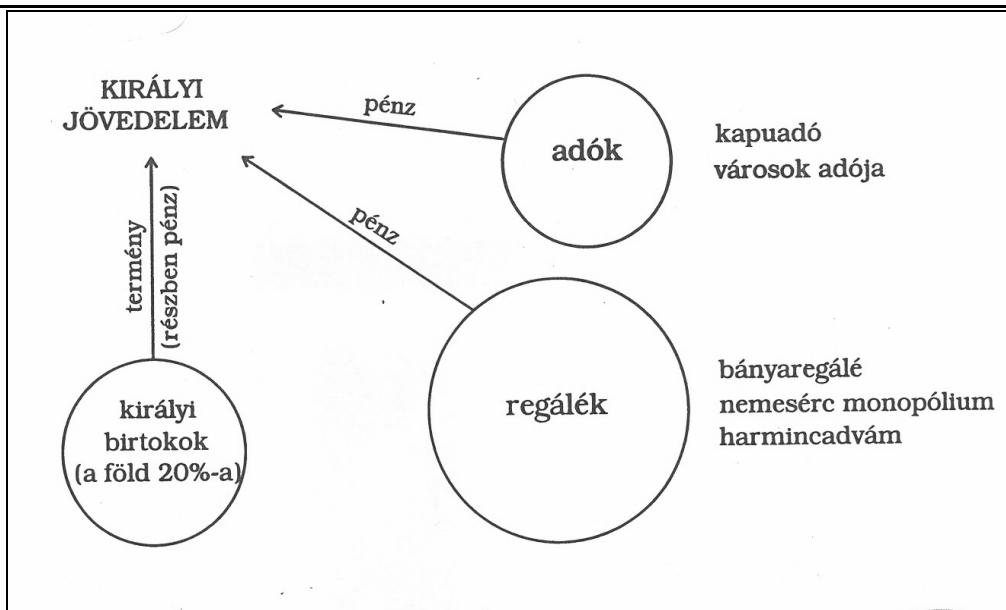
Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

16. A feladat Károly Róbert uralkodására vonatkozik. (hosszú)

Mutassa be ismeretei és a források alapján Károly Róbert pénzügyi politikájának gazdasági alapjait és az uralkodó reformjait! Használja a történelmi atlaszt!

„Mi, Károly, Isten kegyelméből Magyarország királya [...] Országunk főpapjainak és báróinak alapos megfontolt tanácsával egyetértően kegyesen elrendeljük örökre szólóan, hogy ha a főpapok, szerzetesek, világi papok vagy a nemesek bármelyikének földjein és birtokain arany-, illetve ezüstbányát fognak találni, s amennyiben nem tagadják le azok létezését és nem tagadják meg a feltárásukat, akkor ugyanők örökre élvezzék örvendezve azon földjeik változatlan birtoklását, amelyeken ezek az arany- és ezüstbányák találhatóak, sőt a földjükön talált arany-, illetve ezüstbányákból származó, a bányászok szokása szerint befolyó királyi jövedelmek harmadrészét is kapják meg teljességgel örök időkre.” (Károly Róbert okleveléből)

„[...] a királyságunkon áthaladó kereskedőknek egyetemlegesen és egyenként üdvözetünket [küldjük]. Ezen levelünk tartalmával kijelentjük nektek, hogy királyságunk egészen átmenve javaitokkal és áruitokkal a [...] kötelező vámot megfizetvén [...] szabadon és biztonságosan közlekedhettek.” (Károly Róbert okleveléből)

Királyi jövedelmek az Anjouk idején

„[...] Tudjátok meg, hogy országunk főpapjai, bárói és nemesei, egymás közt beható és egyértelmű megbeszélést folytatván, elénk járulva alázatosan azt kérték tőlünk, hogy mivel kamaránk silány pénze országunk lakosságát igen sújtja, országunk egykori jólétének helyreállítására s a közérdek javára maradandó értékű és egész országunkban mindenütt forgó új, jó pénzt veressünk. S hogy ebbe beleegyezzünk, országunk ugyanezen főpapjai, bárói és nemesei elvállalták, hogy az országunkban lévő jobbágyaik és másféle népek egy-egy telek után [...] egyenként fél fertót, [kb. 18-20 dénárt] ezüstben vagy pénzben [...] tartozzanak [...] kezünkhöz fizetni.”
 (Károly Róbert okleveléből)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

17. A feladat az 1848-49-es forradalom és szabadságharc történetéhez kapcsolódik.
(rövid)

Mutassa be a források és ismeretei alapján a honvédség szervezésével kapcsolatos legfontosabb feladatokat!

A tábornokok és törzstisztek* foglalkozása a szabadságharc előtt (fő)	
Aktív vagy nyugalmazott császári és királyi tiszt	508
Vármegyei, városi, állami tisztviselő vagy magánhivatalnok	121
Értelmiségi szabadfoglalkozású	25
Iparos, kereskedő	7
Egyéb	12
Összesen	673

*őrnagy, alezredes, ezredes

A tábornokok és törzstisztek nemzetiségi hovatartozása	
Nemzetiség	Fő
Magyar	571
Német és osztrák	129
Lengyel	35
Szerb, horvát	31
Olasz	6
Egyéb	12
Katonadinasztia*	24
Ismeretlen	22

*A család több nemzedék óta a birodalom hadseregében szolgál, és inkább ahhoz köthető, semmint egy meghatározott nemzethez.

„Ügyünk diadalát nem kirekesztőleg annak szentsége és igazságossága dönti el, hanem az ágyú és a fegyverek hatalma. Ezért fegyvert és ágyúkat kell teremteni minden áron és minél többet [...] annyi katonánk van, amennyi fegyvert adni tudunk.” (Kossuth; 1848. december)

„[...] nem lévén elegendő szabályszerű barna posztó: a honvédek attilái és egyéb ruha nemei más színű posztóból is rendeltetnek készíttetni.” (Az Országos Honvédelmi Bizottmány rendeletéből; 1848. november)

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

18. A feladat a magyar reformkor történetéhez kapcsolódik. (hosszú)
 Írjon áttekintést ismeretei és a források alapján a magyar nyelv helyzetéről, szerepéről a XVIII. század végétől az 1840-es évekig! Térjen ki a magyar nyelv használatában tapasztalható változásokra az államéletben, az oktatásban és a művelődésben!

„Magyar gyermekeknek magyarul írtam, nem idegen nyelven, melyet nem értenek. Sőt vallyha már valaha felállítatnának a mi nemzetünkben is a magyar iskolák, amelyekben a szükséges dolgokra magyar nyelven taníttatnának elsöben gyermekeink! Úgy sem ezek idejeket, sem a szülék költségeket haszontalanul el nem vesztenék.” (Losonczy István tankönyve; 1771)

„Tehát nem arról van szó, hogy milliók megváltoztassák nyelvüket és más nyelven beszéljenek, hanem arról, hogy azok, akik a közügyeknek akarják magukat szentelni, a latin helyett a német nyelvet használják s az ifjúság ahelyett ezt tanulja... Rendeletem a magyar nemzetnek és a köznek a legjobbat akarja és egyáltalán nincs szándékomban az anyanyelv kiirtása.

[...] Továbbá 1784. nov. 1-től fogva egy ifjút sem lehet felvenni a középiskolába, aki nem képes kimutatni, hogy németül olvasni és írni tud." (II. József nyelvrendelete; 1784)

„Azt mondják, nyolc század óta van öszveköttve a nemzettel a római nyelv [latin]; s annál fogva ez több érdekekkel van öszvekapcsolva, és eltörlésére vagy megváltoztatására felette szükséges előbb mind a kívánság eredetét s kiterjedését, mind pedig a teljesedés lehetőségét és az említett érdekekkel való megegyeztetését bővebb vizsgálat alá vétetni. Rendes dolog Tekintetes Rendek! Én ezen oldalról más érdekeket nem ismerek, mint azt, mely abból foly, hogy mi magyarok és független, önállású nemzet vagyunk, legalább akarunk lenni. – Ezen érdekből következik, és természetesen következik, hogy mi a magunk tulajdon nyelvével élni kívánjunk. Mi ezen kívánság eredete? Csak az, mert magyarok vagyunk.” (Kölcseynek a nyelvkérdésben elmondott beszédéből; 1833)

„[...] ha valaki magyarul tud beszélni, innen következik-e, miképp neki ezért már magyarrá is kellett volna átalakulnia? Mert ha így, ám akkor fordítsuk legutolsó fillérünket minden tétova nélkül nyelvmesterekre, sőt legyünk rögtön magunk is mind azzá, hadd tudjon csevegni magyarul az egész világ, s meg lesz mentve s feldicsőítve fajtánk.” (Széchenyi akadémiai beszédéből; 1842)

„1. §. Az országgyűléshez bocsátandó minden kegyelmes királyi leiratok, előadások, válaszok és intézmények ezentúl egyedül magyar nyelven adassanak ki.

2. §. A törvénycikkek valamint már a jelen országgyűlésen is egyedül magyar nyelven alkottattak és erősítettek meg: úgy ezentúl is mind alkottatni, mind királyi kegyelmes jóváhagyással megerősíttetni egyedül magyar nyelven fognak.

3. §. Országgyűlési nyelv ezentúl kirekesztőleg a magyar lesz, egyedül a kapcsolt Részek követeinek engedtetvén meg: hogy azon esetben, ha a magyar nyelvben jártasok nem lennének, a közelebbi 6 évek alatt tartandó országgyűléseken szavazataikat latin nyelven is kijelenthessék.

5. §. A királyi Helytartótanács mindennemű tárgyalásaiban, hivatalos foglalkozásairól viendő jegyzőkönyveiben, valamint Ő felsége eleibe terjesztendő felírásaiban és az ország határain belül minden hatóságokhoz bocsátandó minden intézményeiben a magyar nyelvet használja, azon levelezések, melyeket a királyi Helytartótanács a hadi fő-, és az Ő felsége örökös tartományaibeli polgári törvényszékekkel s külföldi törvényhatóságokkal folytatand, ide nem értvén.

9. §. Ő felsége méltóztatott kegyelmesen rendeléseket tenni már aziránt is, hogy az ország határain belőli iskolákban közoktatási nyelv a magyar legyen.” (Az 1844. évi II. törvénycikkből)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

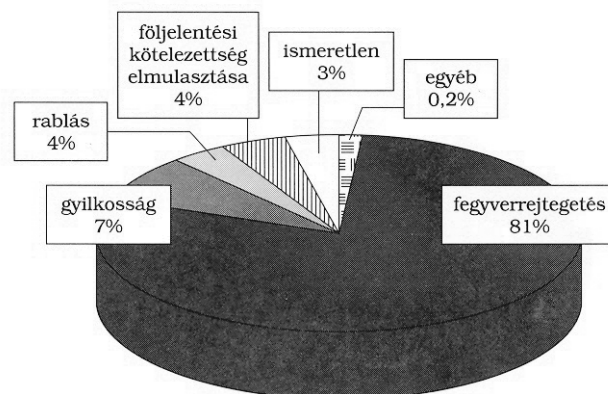
.....

.....

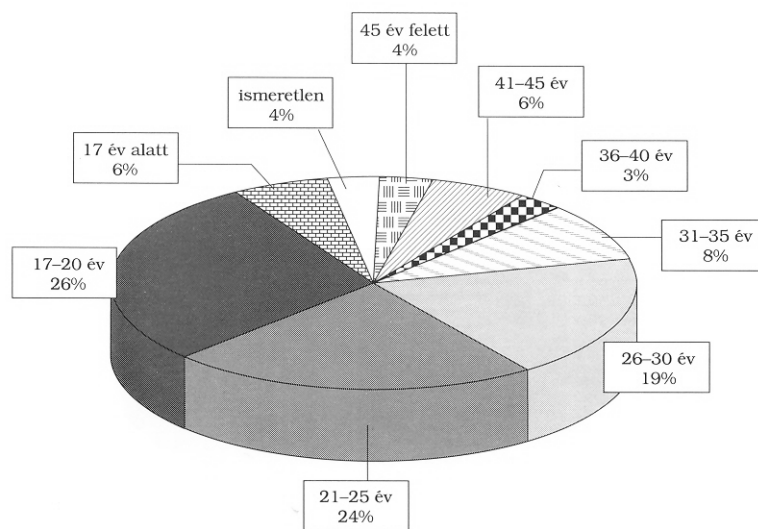
Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

19. A feladat az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése utáni időszakra vonatkozik. Mutassa be ismeretei és a források alapján az 1956-os forradalom és szabadságharc leverése utáni megtorlás folyamatát! (rövid)

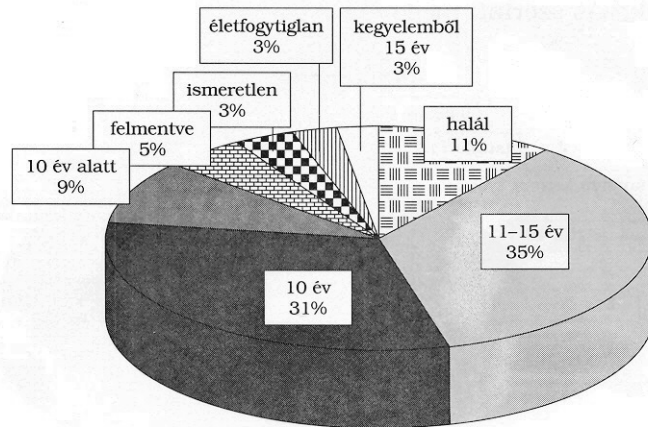
„Ismételten félreérthetetlenül kijelentem azt is, hogy kormányunk november negyediki felhívásában tett ünnepélyes ígérését, mely szerint egyetlen dolgozónak sem lehet bántódása amiatt, mert az október 23-án kezdődött tömegmegmozdulásokban részt vett, betartjuk és mindenkiel betartatjuk.” (Kádár János miniszterelnök november 26-i rádióbeszédének részlete)

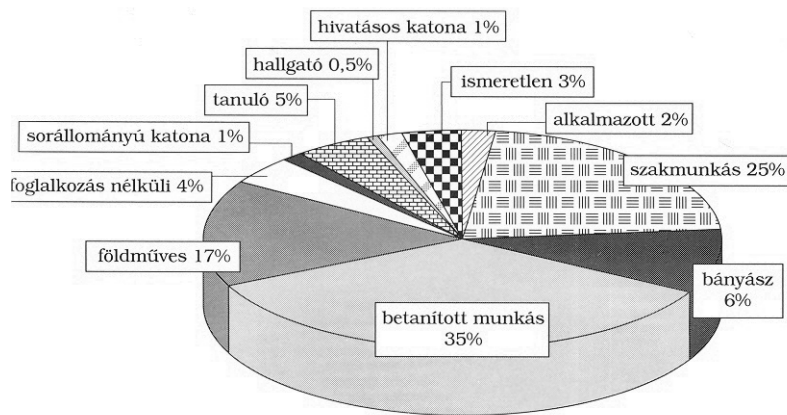
Vádirat szerinti büntettek

Az elítéltek életkor szerinti megoszlása

A kiszabott ítéletek

Az elítéltek foglalkozás szerinti megoszlása

Nagy Imre beszéde az utolsó szó jogán

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

20. A feladat a két világháború közötti magyar történelemre vonatkozik. (hosszú)
Mutassa be ismereteit és a források alapján az ellenforradalmi rendszer politikai és gazdasági konszolidációjának legfontosabb lépéseit az 1920-as években!

Kronológia

- 1922 Magyarországot felveszik a Népszövetségbe.
 1924 Magyarország 250 millió aranykorona népszövetségi kölcsönt kap.
 Megalakul a Magyar Nemzeti Bank.

„2. § A földbirtok helyesebb megoszlása közérdek lévén, egyéni jogcímen senkinek sincs követelési joga arra, hogy neki földet juttassanak. Amennyiben azonban a törvény célja megengedi s evégből elegendő terület is áll rendelkezésre, föld az erre érdemeseknek lehetőleg a következő sorrendben és nagyságban juttatható:

1. hadirokkantaknak, hadiözvegyeknek és felnőtt hadiárvának, ha sem házuk, sem házépítésre alkalmas ingatlanuk nincs, [...] családonként 600 négyszögölnél nem nagyobb házhely és belsőség;

2. mezőgazdasággal foglalkozó, föld nélküli, önállóan kereső, önjogú munkásoknak családonként legfeljebb az 1. pontban említett nagyságú törpebirtok;
3. mezőgazdasággal foglalkozó, önállóan kereső, önjogú törpe- vagy kisbirtokosoknak gazdaságaik kiegészítése végett [...] legfeljebb tizenöt kataszteri hold [...]” (A földosztásról szóló törvény; 1920)

„[...] szükséges, hogy a közhatalomnak a szociáldemokrata munkásságra nézve sérelmes kezelése megszűnjék, a megtorlás politikája helyébe a megbocsátás és kiengesztelődés politikája lépjen, és olyan intézkedések történjenek, melyek a kivételes állapotok révén megszorított közszabadságokat a lehetőségig biztosítják. [...]

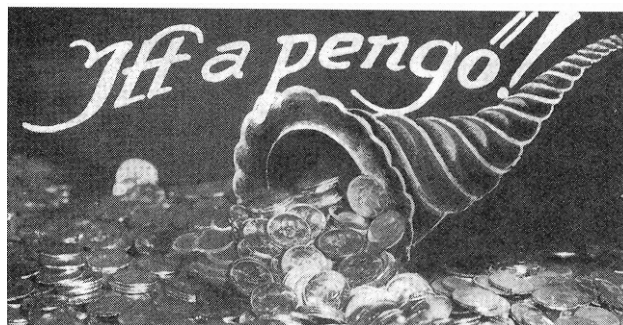
Az értekezlet megállapodik abban [...] hogy a gyülekezési jogot valamennyi pártra nézve egyenlő elbánás mellett a kormány visszaállítja. [...]

A kibocsátandó rendeletben e politikai gyűlések tartása engedélyhez köttetik.

[...] megállapodik abban, hogy a szakszervezetek is az egyesületek fogalma alá tartoznak és politikával semmi körülmények között nem foglalkozhatnak. Jóváhagyott alapszabályaikban körülírt működésüket akadálytalanul folytathatják.

A feloszlott vagy felfüggesztett szakszervezetek közül a közalkalmazottak, vasutasok és postások szakszervezetei vissza nem állíthatók.

A szociáldemokrata párt [...] tartózkodik minden propagandától, amely Magyarország érdekeit sérti, hanem ellenkezőleg, aktív propagandát fejt ki Magyarország javára egyfelől a külföldi szociáldemokrata pártvezetőségeknél, kormányoknál” (Részletek az 1921-ben kötött Bethlen–Peyer–paktumból)

Korabeli plakát a pengő bevezetéséről (1927)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Az ókori görög történelem	3	
	2. A XV-XVII. századi művészet	5	
	3. Magyarország a XV. században	3	
	4. A felvilágosodás	3	
	5. A jobbágykérdés	4	
	6. Az első ipari forradalom	3	
	7. A reformkor	4	
	8. A II. világháború	3	
	9. Magyarországi holokauszt	3	
	10. A Kádár-korszak	5	
	11. Globális problémák	5	
	12. A mai magyar politikai rendszer	4	
	I. Összesen		45
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. A korai gyarmatosítás	12	
	14. Az első ipari forradalom	12	
	15. Géza fejedelem	12	
	16. Károly Róbert pénzügyi reformjai	21	
	17. A honvédség 1848-49-ben	12	
	18. A magyar nyelv ügye a XVIII-XIX. században	21	
	19. Az 1956-os forradalom utáni megtorlás	12	
	20. A bethleni konszolidáció	21	
	II. Összesen		45
I. + II. ÖSSZESEN:		90	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám	programba beírt pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

Jegyző

Dátum:

Dátum: